

Valtiovarainministeriö

Vero-osasto

Hankkeen VM071:00/2015 lausunto VM/1865/03.01.00/2015:

Lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi verotusmenettelystä annetun lain siirtohinnoittelua koskevien dokumentointisäännösten muuttamisesta

Valtiovarainministeriö on pyytänyt minulta lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi verotusmenettelystä annetun lain siirtohinnoittelua koskevien dokumentointisäännösten muuttamisesta. Lausun asiasta kunnioittavasti seuraavaa:

Taustaa

Siirtohinnoittelua koskevien dokumentointisäännösten muuttamisen taustalla on OECD:n veropohjien rapautumista ja voittojen siirtämisestä koskeva BEPS-hanke (*Base Erosion and Profit Shifting*). Kysymys tässä luonnoksessa hallituksen esitykseksi verotusmenettelystä annetun lain muuttamisesta on siitä, miten Suomen lainsäädäntöön implementoidaan BEPS:n ns. maakohtaista raportointia koskevat linjaukset.

Esityksen mukaan siirtohinnoitteludokumentoinnilla tarkoitetaan näistä liiketoimista laadittua dokumentointia. Siirtohinnoitteludokumentoinnin tarkoituksena on osoittaa, että verovelvollisen etuyhteystoimet noudattavat markkinaehtoperiaatetta, Suomessa verotusmenettelylain (VML) 31 §:n mukaisella tavalla. Jo nykyisinkin siirtohinnoitteludokumentointiin on VML 14 b §:n nojalla sisällytettävä liiketoimintaa ja etuyhteyssuhteita koskeva kuvaus sekä tiedot liiketoimista. Maakohtaista raportointia koskevat vaatimukset on tarkoitus implementoida lainsäädäntöön siirtohinnoitteludokumentointia koskevia vaatimuksia lisäämällä ja/tai tarkentamalla.

Vapaaehtoisuus vs. lainsäädäntöön perustuva vaatimus

Erilaiset yritysten (tulo)verojenmaksun maakohtaista raportointia koskevat odotukset ja vaatimukset ovat lisääntyneet ja voimistuneet viime vuosien aikana. Eri suuntaan vetäviä näkemyksiä on esimerkiksi kansalaisjärjestöjen, tutkijoiden ja poliitikkojen keskuudessa ollut siitä, tulisiko maakohtaisen raportoinnin olla vapaaehtoista vai pakollista. Molempien näkökantojen puolesta on

esittää vahvoja argumentteja. Esitetyssä lausuntopyynnössä ei varsinaisesti kysytä ja haeta enää kantaa tähän, vaan kysymys on nimenomaan pakollisesta lain velvoittamasta raportoinnista.

Joka tapauksessa vapaaehtoisuuteen perustuvan raportoinnin ideana on se, että yritykset voivat itse katsoa, mikä on heidän toimintansa vastuullisuuden arviointia ajatellen olennaista tietoa, ja keskittyä raportoinnissaan siihen. Yleinen vasta-argumentti tähän on se, että ilman lain velvoittavuutta yritykset eivät välttämättä raportoi heidän kannaltaan epäedullisista tai epämieluisista asioista. Yksityiskohtaisen täsmällisesti osoitettujen tietojen kerääminen voi kuitenkin joissakin tapauksissa olla sekä työlästä ja kallista että lopulta myös turhaa.

Yritykset osaavat kuitenkin itse parhaiten sanoa, jos ja mikä nyt ehdotetuista raportoinnin kohteista olevista tiedoista on hankalaa kerätä ja toimittaa. Yritysten tai heitä edustavien järjestöjen lausunnoissa saattaisi olla tätä kysymystä koskevia näkökohtia. Varsinkin silloin jos kysymys on vähemmän relevantista tiedosta, tällaisia toivomuksia kannattanee huomioida.

Eesityksen mukaan Verohallinto valtuutettaisiin antamaan tarkentavia päätöksiä ja määräyksiä verotuksen maakohtaisen selvityksen toimittamisajasta ja -tavasta, mutta ei kuitenkaan ilmeisesti itse kerättävistä tiedoista eli sisällöstä. Tietty joustavuus (esimerkiksi poikkeusmahdollisuuksineen) voisi olla tässä kohtaa perusteltua.

Salassapito

Kerättävät tiedot on tarkoitettu vain eri valtioiden verohallintojen käyttöön. Suomessa luottamus salassa pidettävien tietojen pysymiseen myös salassa kuten viranomaisten toimintaan yleensä ovat korkealla tasolla. Tätä ei voi välttämättä sanoa kaikkien niiden valtioiden viranomaisista, joille kerättäviä tietoja tullaan toimittamaan.

Kerättäviin tietoihin ja niiden toimittamiseen liittyy riskejä. Mahdollisia tietoja koskevat vuotoja ja väärinkäytöksiä voisi tapahtua sillä tavoin, että tietoja menee luvattomasti toisten yritysten käyttöön. Esimerkiksi projektiluonteista toimintaa jossakin valtiossa koskevat tiedot voivat merkitä kilpailijoiden käsissä sitä, että niistä voidaan saada epäsuorasti selville esimerkiksi sellaista hinnoittelua koskevaa informaatiota, jota ei muutoin olisi saatavilla.

Tietojen salassapidon turvaaminen on tässä asiassa poikkeuksellisen tärkeää.

Muiden valtioiden verotusintressit

Vaikka BEPSin tavoitteet ja tarkoitus ovat pohjimmiltaan hyviä, niin siirtohinnoittelua koskevien tietojen avaaminen eri valtioiden verohallintojen kesken ei välttämättä ole omiaan pienentämään valtioiden välistä ”veropohjakilpailua”, vaan voi päinvastoin olla sitä lisäämässä.

Oletettavasti useassa valtiossa tietoja luetaan jatkossa myös siten, että mitkä ovat sellaisia monikansallisia yrityksiä, joiden siirtohinnoitteluun puuttumalla pystyttäisiin ehkä laajentamaan omaa veropohjaansa.

Tästä näkökulmasta suhtaudun hieman varauksellisesti esitysten vaikutuksia koskeviin arvioihin. Luonnoksessa todetaan, että muutosten vaikutus yhteisöveron kertymään olisi ”erittäin merkittävä”.

Jos nimittäin kaikki valtiot toteuttavat raportointivaatimukset esitetyllä tavalla, niin eikö arvio monissa muissakin valtioissa olisi vastaavasti se, että se lisäisi verotuloja ”erittäin merkittävästi”? Tarkoittaisivatko OECD:n esittämät raportointivaatimukset – sellaisenaan – todella sitä, että monikansalliset yritykset alkaisivat näiden vaatimusten johdosta maksamaan useisiin eri toimintavaltioihinsa selvästi aiempaa enemmän veroja?

Toinen vaikutusten arviointia vaikeuttava tekijä onkin se, arvioidaanko maakohtaista raportointia koskevia vaikutuksia Suomen ja muiden valtioiden näkökulmasta itsenäisenä ja erillisenä operaationa, vai arvioidaanko kaiken kaikkiaan BEPSin vaikutuksia yritysten verojenmaksuun ja verojen maakohtaiseen allokoitumiseen.

Ystävällisin terveisin

Reijo Knuutinen

OTT, KTM, professori, Turun yliopiston kauppakorkeakoulu